

The perspective of the study is to involve more Romanic, Germanic languages, specify structural types of components in phraseological units with the names of buildings, as well as the implementation of more detailed semantic classification of PU under consideration.

REFERENCES:

1. *Просалова Я. В.* Семантична структура найменувань житлових будівель в англійській, німецькій, французькій, українській та російській мовах / Я. В. Просалова // Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Збірник наук. праць / За заг. ред. Ж. В. Колоїз. – Вип. 6. – Кривий Ріг: КДПУ, 2011. – С. 90–99.

*Демчук Тетяна
Вінниця*

ГЕНЕЗА АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ, ЩО ПОЗНАЧАЮТЬ ЖАНРИ ТА ПІДЖАНРИ КІНО

1. Вступні зауваження. Будь-яка сучасна людина, почувши слово «кіно» вмиє асоціює його з Голлівудом, Стівеном Спілбергом, Бродвеем і т. д., і не дарма. Якщо згадати історію появи кінематографа, то саме Сполучені Штати Америки стали батьківщиною кіно, коли у 1888 році Томас Едісон винайшов свій кінетоскоп – одне з багатьох відкриттів, створених всесвітньовідомим американським винахідником та підприємцем. Звичайно, така індивідуальна модель перегляду зображень не давала змогу збирати повні зали глядачів, але саме кінетоскоп Томаса Едісона став кроком в нову еру розвитку мистецтва та надихнув братів Льюмьєр на створення знімального апарата «сінематограф».

З того часу пройшло 129 років – невеликий відрізок часу у масштабах світової історії, та не у випадку мистецтва. Течії та стилі змінюють одне одного, накладаються, змішуються та створюють нові форми, більш насичені, наповнені особливим змістом. Більш того, такий рішучий розвиток кіномистецтва, що не припиняється і в наші дні, обумовлений ще й стрімкою революцією науки та техніки. Насправді, жоден з видів мистецтва не пов'язаний так міцно з науково-технічним прогресом, як кінематограф, про що в першу чергу свідчить велика кількість термінів, які висвітлюють назви технічного оснащення на знімальному майданчику, назви спец ефектів, програм тощо [3], наприклад, *англ. Vertigo effect*, суть якого полягає у тому, що актор у

кадрі не рухається, а оточуюче зображення постійно змінюється за допомогою перехреснування кадрів під час монтажу [1], або англ. *bullet time* – ефект, що створює уповільнення часу [1].

Об'єктом дослідження є англomовні терміни кіномистецтва, що ілюструють жанри та піджанри кіно.

Предметом дослідження є етимологія англomовних термінів кіномистецтва, що називають жанри та піджанри кіно.

Метою роботи є етимологічний аналіз англomовних термінів кіномистецтва, що називають жанри та піджанри кіно крізь призму загального термінознавства та розробка базової класифікації, яка демонструє генезу досліджуваних термінологічних одиниць.

2. Теоретичні засади. Перш ніж переходити до дослідження походження жанрів кіно та їх похідних у американському та британському художньому кіно, варто згадати, що основні з них остаточно сформувалися ще у 20-40-х рр. XX ст. Саме поняття кіножанру почало формуватися зі становленням студійної системи Голлівуду, і це, насамперед, систематизувало виробництво фільмів і полегшило їх просування в маси.

Безумовно, хоча країна-джерело і є англomовною, кінематографічні риси інших країн світу, де мистецтво кіно не мало шансів бути занедбаним, мали певний вплив на Голлівуд і залишили свій чіткий відбиток в історії американського та британського кінематографа і його терміносистемі.

Це означає, що сучасна кінематографічна терміносистема англійської мови не є одноманітною за своїм складом, а являє собою складний сталий комплекс термінів, який, тим не менш, увесь час якісно та кількісно поповнюється новими лексичними одиницями [3]. Така неоднорідність зумовлена насамперед наявністю не лише питомих, але й іншомовних лексем, які є результатом плідної взаємодії як односистемних, так і різносистемних мов [2].

Емпіричний матеріал для запропонованого дослідження включає різні за композиційною побудовою терміни, які позначають жанри та піджанри кіно, тобто етимологічний аналіз застосовано як до словесних комплексів, так і до монолексем.

3. Базова етимологічна класифікація термінів, що називають жанри та піджанри кіно. Перед тим, як звертатись до самої класифікації, слід висвітлити генезу термінів англ. *film* та *movie*, без яких подальший аналіз термінологічних одиниць є неможливим. Отже, обидві лексеми мають одне значення – англ. *film, movie* ‘фільм, кіно’, але перша з них має прагерманське походження: англ. *film* від прагерм. *fello* ‘шкіра тварини’, а остання англ. *movie* є питомо американською.

У результаті проведеного дослідження було встановлено, що кількісне співвідношення питомих термінів та термінів іншомовного походження дуже вирізняється на користь останніх (6,7:1), де 87% від загальної кількості становлять терміни іншомовного походження і відповідним чином 13% – виключно англомовного. Тому можна вважати, що саме запозичення становлять генетичну базу кінолексем, які називають жанри та піджанри кіно.

Проведений аналіз термінологічних одиниць в англійській мові дозволяє виділити наступні базові групи жанрів та піджанрів кінематографу за їх походженням:

3.1. Питомі терміни. До винятково англіцизмів належать переважно терміни, що виникли ще у перші роки кіно та найбільшої його популяризації у США – 30-50ті роки ХХ століття, до яких відносимо: *англ. gangster film (AE)* – ‘гангстерський, бандитський, кримінальний’, *slasher film (AE)* – ‘різня; там, де багато крові та насилля’ тощо. Серед питомих лексики варто відзначити наявність термінів, що походять з давньоанглійської мови, наприклад: *англ. western* – ‘той, що прийшов із заходу, західний’ та *давньоангл. westerne* ‘той, що прибув з заходу’; *англ. war film* – ‘фільм про війну’ та *давньоангл. wurre, werre* ‘плутати, змішувати’, *англ. thriller* – ‘трилер, гостросюжетний фільм’ і *давньоангл. pyrlian* ‘свердлити, проколювати’ тощо.

Щодо термінів іншомовного походження, то мовами-донорами для англійської мови стали французька, латинська, грецька, італійська, німецька.

3.2. Терміни латинського походження. Найбільшу кількість термінів іншомовного походження становлять лексичні одиниці, запозичені з латини (37%): *лат. adventire* ‘прибувати, приходити’ та *англ. adventure film* ‘фільм про пригоди’; *лат. horrere* ‘трястись’ та *англ. horror* ‘фільм жахів’; *лат. scientia* ‘знання’, *fictionem* (Nominativus від *factio*) та *англ. science fiction* ‘наукова фантастика’; *лат. documentum* ‘зразок, доказ’, *-aria* ‘пов’язаний з чимось’ та *англ. documentary* ‘документальне кіно’ тощо. Це може пояснюватись тим, що для англійської мови латина завжди була невичерпним джерелом поповнення словникового складу, оскільки є мовою-оснотою для неї. Очевидним є те, що запозичені слова асимілювались у мові-реципієнті, тобто підпорядкувались фонетичним, фонологічним, графічним, семантичним та морфологічним нормам, і сприймаються мовцями як англійські, а не іншомовні лексичні одиниці [3]. Через масове поширення кінопромисловості такі слова з часом стали інтернаціональними, тобто зустрічаються у низці терміносистем кіно інших мов світу.

3.3. Терміни грецького походження. Друге за кількістю місце серед жанрів та піджанрів кіномистецтва посідають лексеми, запозичені з грецької мови (30%): **гр.** *komoidia* ‘цікава вистава’ та **англ.** *comedy* ‘комедія, гумористичний фільм’; **гр.** *historicos* ‘той, що передає інформацію про минуле’ та **англ.** *historical film* ‘фільм про історичні події’; **гр.** *eroticos* ‘що спричинений палким коханням’ та **англ.** *erotic film* ‘еротичний фільм’; **гр.** *phantasia* ‘сприйняття, зображення’ та **англ.** *fantasy film* ‘фантастичний фільм’ тощо.

3.4. Терміни-галліцизми. Серед мов, що зробили свій внесок у становлення англомовних термінів, що називають жанри та піджанри кіно можна відзначити також французьку: **фр.** *espier* ‘дізнаватись, слідкувати’ та **англ.** *spy movie* ‘фільм про шпигунів’. Загальний відсоток галліцизмів у запропонованому дослідженні становить 3%.

3.4. Терміни, отримані шляхом складення основ або додавання формантів. Чинне місце серед досліджуваних груп займає категорія термінологічних одиниць, що складаються з декількох терміоелементів, які в свою чергу належать до різних та однієї мови (10%), наприклад, **англ.** *blockbuster* ‘надзвичайно успішний, популярний фільм’ складається з двох компонентів – **англ.** *block* від давньовірхньонім. *bloh* ‘товста дошка, балка’ та **англ.** *buster (AE)* ‘той, що б’є або зламує’. В останньому прикладі зі змішаними греко-латинськими елементами чітко наявні зв’язані між собою основи, які не можуть вживатись самостійно [3]: **англ.** *disaster film*, де *dis* є латинським формантом, який позначає відокремленість, а *astron* від **гр.** ‘зірка’. Серед термінів цієї групи є приклад, що об’єднує терміоелементи однієї мови, як, наприклад, **англ.** *psychodrama* ‘психологічна драма’. Цей термін має дві складові частини: **англ.** *psyco* від **гр.** *psyche* ‘дихання, дух, душа’ та **англ.** *drama* від **гр.** *drama* ‘гра, дія’.

3.5. Полілексемні терміни з елементами, що не належать до однієї мови. Окремою категорією відділяємо полілексемні термінологічні одиниці, які становлять 7% від загальної кількості емпіричного матеріалу. Компоненти таких кінотермінів належать до різних мов, наприклад: **англ.** *spaghetti western* ‘вестерн, знятий італійським режисером’ складається з двох лексем, що належать до різносистемних мов – **італ.** *spaghetti* ‘макаронні вироби, уособлення національної кухні Італії’ та **англ.** *western* ‘той, що з заходу’; **англ.** *outlaw western* ‘кримінальний вестерн’, де *outlaw* походить від **сканд.** *utlaga* ‘той, що за межею закону’ та **англ.** *western* ‘той, що з заходу’.

4. Висновки.

1. Термінологія кінематографа є частиною загальної терміносистеми англійської мови, яка постійно розвивається та взаємодіє з різними мовами світу.

2. Дослідження дозволило виділити п'ять базових груп жанрів та піджанрів кінематографу за їх етимологією, найбільш продуктивними з яких стали терміни латинського та грецького походження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Англо-русский словарь кинотерминов* [Електронний ресурс] – Режим доступу до словника : <https://festagent.com/ru/dictionary/>.

2. *Головин Б. Н.* Лингвистические основы учения о терминах / Б. Н. Головин, Р. Ю. Кобрин. – М. : Высш. шк., 1987. – 105 с.

3. *Лоскутова Н. М.* Кінематографічна термінологія : структура та семантика (на матеріалі французької та української мов) : дисс. ... канд. філол. наук. : спец. 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство» / Н. М. Лоскутова ; Одеса. міжн. гуман. ун-т. – Одеса, 2016. – 339 с.

4. *Etymology Dictionary* [Електронний ресурс] – Режим доступу до словника : <https://www.etymonline.com/>.

*Джеріх Олена
Вінниця*

СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЄСЛІВ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ ПЕРЕМІЩЕННЯ У ВОДНОМУ ПРОСТОРИ СУДЕН ТА ЛЮДЕЙ НА СУДНАХ

Найбільш традиційною ланкою системної організації лексики є лексико-семантичні групи (ЛСГ), які об'єднують слова однієї частини мови, і в яких крім спільних граматичних сем є щонайменше ще одна спільна архісема. У пропонованій роботі розглядається лексико-семантична підгрупа (ЛСП) дієслів, що позначають переміщення у водному просторі суден та людей на суднах.

Об'єктом дослідження є дієслова переміщення у водному середовищі суден та людей на суднах в англійській, німецькій та іспанській мовах.

Предмет роботи – семантичні особливості зазначених дієслів.

Мета дослідження полягає у виявленні спільних та відмінних рис цих дієслів в англійській, німецькій та іспанській мовах. Матеріалом